

**ATATÜRK
İLKELERİ VE
İNKILÂP TARİHİ-
I**

KISA ÖZET

TAR201U

1. Ünite – Osmanlı Devleti’nde Yenileşme Çabaları

OSMANLI DEVLETİ’NİN DURAKLAMA DEVRİ

17. yüzyıldan 18. yüzyılın başına kadar olan dönem Osmanlı Devleti’nin Duraklama Dönemi olarak adlandırılır. Bazı tarihçiler duraklama dönemini Kanuni Sultan Süleyman’a kadar götürmektedir. Bazıları ise dönemin 1579’da Sokullu Mehmet Paşa’nın ölümünden sonra başladığını ifade etmektedir. Gerçekten de 16. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı sınırları dâhilinde devlet teşkilatı ve sosyal hayatta birtakım aksaklıklar baş göstermeye başlamıştır. Ancak bu aksaklıklar fetihleri ve devletin genişlemesini durduramamıştır. Bu nedenle 17. yüzyılın sonuna kadar yaklaşık yüz yıl süren bu dönemin *Duraklama Dönemi* yerine *Buhran Dönemi* olarak adlandırılması daha doğru olacaktır. Çünkü Osmanlı Devleti’nin fetih ve zaferlerinin duraklamadığı, ancak iç ve dış nedenlerden kaynaklı olarak devletin idari ve askerî teşkilatında, iktisadi ve sosyal hayatta bir *buhran* yaşandığı görülmektedir.

XVII. Yüzyıl Buhranı’nın Sebepleri

Duraklama adı verilen bu dönemde Osmanlı Devleti, II. Viyana Bozgunu’na kadar fetihlerini sürdürmüştü; doğu sınırı Hazar Denizi’ne, batı sınırı Erdel (Romanya)-Uyvar’a (Slovakya) ulaşmıştı. Kuzey sınırı Batı Ukrayna’ya kadar dayanan, Kuzey Afrika’yı en batı ucuna kadar fetheden Osmanlı Devleti, Tunus, Kıbrıs ve Girit’i de hâkimiyetine almıştır. Ancak bu başarılarına rağmen Osmanlı Devleti, iktisadi ve sosyal hayatta meydana gelen dönüşümlerle birlikte güçlenen Avrupa’da meydana gelen bu gelişmelerden kaçınılmaz olarak olumsuz etkilenmiştir. Bu başarılarına rağmen Osmanlı’nın askerî gücünün Avrupa karşısında eski ihtişamını ve kuvvetini büyük oranda kaybetmiş olduğu anlaşılmıştır. Öte yandan askerî zaferler kazanmak gayesiyle devletin bütün maddi kaynaklarının seferber edilmesi, zaten Avrupa’da yaşanan iktisadi gelişmeler karşısında zayıflamaya başlamış olan Osmanlı ekonomisini ciddi bir dar boğaza sokmuştur.

Devrin Âlimlerinin Kaleminden Buhran

Halep Defterdarı Gelibolulu Mustafa Âli Efendi 1581’de yazdığı *Nasihatü’s-Selâtin* adlı eserinde buhrana sebep olarak “devlet adamlarının niteliksizleşmesi”ni göstermektedir. Bosnalı Bilgin Hasan Kâfi ise 1595’te yazdığı *Usûlü’l-Hikem fi Nizami’l-Âlem* adlı eserinde, buhrana “devlet düzeninde eski kuralların terk edilmesinin ve askerî alanda teknolojik olarak geri kalmışlığın” yol açtığını söylemektedir. Manisalı Defter Emîni Aynî Ali, *Risale-i Vazife-haran ve Merâtib-i Bendegân-ı Âl-i Osman* adlı eserinde “tımar sisteminin bozulması, makam sahiplerinin günlük çıkar peşine düşmesi, askerî teşkilatın bozulması, rüşvetin artması, hazinenin boşalması” gibi gelişmelerin Osmanlı Devleti’nde bir buhran yaşanmasına yol açtığını ifade ederken devletin devamlılığı için şart olan kurumların (reaya, hazine ve asker) bozulduğunu yazmaktadır.

Buhranın Sebepleri

Buhranın sebeplerini şöyle sıralamak mümkündür:

1. Avrupa’nın kuvvetli merkezî hükümetler kurması, sömürgecilik yoluyla zenginleşmesi ve bilim, teknoloji, felsefe ve kültür alanında büyük gelişmeler kaydetmesi.
2. Coğrafi Keşiflerle İpek Yolu gibi Osmanlıların hâkimiyetindeki eski ticaret yollarının önemini kaybetmesi.
3. Hanedan ve devlet adamlarının iyi yetişmemiş olması.
4. Merkezî otoritenin zayıflaması ve iltizam sistemine geçişle birlikte mültezimlerin (vergi tahsildarları) köylü üzerindeki baskıyı artırması üzerine yoksulluk ve isyanların artması. (Celali İsyancıları vb.)
5. Yeniçeri Ocağı’nın ve askerlik teşkilatının bozulması, savaşta elde edilen ganimetlerinin azalması.
6. Devletin sınırlarının genişlemesiyle birlikte merkezî otoritede yaşanan sorunlar.

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ-I

OSMANLI DEVLETİ'NDE BUHRAN, YENİLEŞME VE EKONOMİK BAĞIMLILIK SÜRECİ (1700-1838)

II. Mustafa'dan sonra tahta çıkan III. Ahmet (1703-1730) iç ve dış siyasette barış ortamını korumaya özen gösterdi. Ancak Rusya'nın (baskı ve tecavüzleri neticesinde) Osmanlı Devleti, Rusya ile savaşıma mecbur kaldı. Rusya'nın Orta Asya'daki yayılma siyaseti ve Balkanlar'da yürüttüğü Slavlaştırma hareketi tehlikeli boyutlara ulaşması üzerine 1711 Baharında başlayan Prut savaşıyla Rus ordusu bozguna uğratarak Azak Kalesi geri alındı. Hemen ertesinde 1715'te Venedik ile yapılan savaştan sonra da Mora yeniden Osmanlı hâkimiyetine geçti

Lale Devri (1703-1730)

1718- 1730 yılları arasını kapsayan bu yenileşme dönemine, İstanbul'da yoğun olarak lale yetiştirilmesinden ve lalelerin dünyaya yayılmış olmasından dolayı bu isim verilmişti. III. Ahmet döneminde devlet erkânı, Pasarofça yenilgisinden sonra Avrupalıların üstünlüğünün nedenlerinin araştırılması gereği üzerinde durarak Osmanlı'nın Avrupa tarzındaki ilk yenileşme hareketini başlattı. Bu amaçla Damat İbrahim Paşa döneminde Avrupa'ya gönderilen elçilerin sayısı artırıldı. Bu elçiler diplomatik ilişkileri sürdürmenin yanı sıra Avrupa'nın kültür, sanat, sanayi, tarım ve askeriyesi hakkında incelemeler de yaparak Saray'a raporlar sunmaya başladı. 1720-1721 yılları arasında Paris'te bulunan Yirmi Sekiz Mehmet Çelebi'nin raporu bu raporlar içerisinde en dikkat çekenidir.

I. Mahmut Dönemi (1730-1754)

“askerî alandaki yeniliklerini uygulamak üzere Avrupalı uzmanların getirtilmesi” düşüncesi I. Mahmut döneminde daha yoğun ve planlı bir politika olarak kendini göstermiştir. Bu uzmanlardan ilki Fransız soylularından olan ve daha sonra Müslüman olarak Ahmet ismini alan Humbaracı Ahmet Paşa'dır. Asıl ismi Claude- Alexandre Comte de Bonneval olan Ahmet Paşa, 1729'da Avusturya'dan kaçarak Osmanlıya sığınmıştı. Patrona Halil İsyanı'ndan sonra ordu ıslahatı hakkında Saray'a bir rapor sunan Ahmet Paşa, 1731'de İstanbul'a çağırılarak Humbaracı Ocağı'nın başına getirilmişti. Burada Avrupa tarzında yenilikler yapmak isteyen Ahmet Paşa “maaşların düzenli ödenmesi, emeklilik sisteminin kurulması ve Yeniçerilerin birliklere bölünerek kendisinin yetiştireceği subaylar komutasına girmesi” gibi radikal çözümler önermiş, ancak faaliyetleri yalnızca Humbaracı Ocağı'nın ıslah edilmesiyle sınırlı kalmıştı. Ocak, Avrupa tarzında düzenlenmiş ilk Osmanlı Kurumu olmuştur. Fransa ve Avusturya askerî yöntemlerine göre düzenlenen Ocak'ın üniformaları da geleneksel Osmanlı giysisinden farklıydı. Humbaracı Ahmet Paşa, döneminin çok önemli bir yeniliğine daha öncülük ederek 1736'da topçu askerlerinin eğitimi için Hendesehane'yi (Kara Mühendishanesi) kurmuştu.

III. Mustafa Dönemi (1757-1774)

I. Mahmut'un 1754'te vefatından sonra tahta 55 yaşındaki kardeşi III. Osman geçmişti. Kısa süreli hükümdarlık döneminde iç ve dış politikada kayda değer bir gelişme sergileyemeyen III. Osman'ın 30 Ekim 1757'de ölümünden sonra Osmanlı tahtına 41 yaşındaki III. Mustafa geçmişti. Sultan'ın dönemin Sadrazamı Mehmet Ragıp Paşa ile birlikte izlemiş olduğu barışçıl, dengeli ve tutarlı politika neticesinde Hazine gelirleri artırıldı; vakıfara, tımarlara ve iltizamlara sıkı denetim getirildi; ticaretin geliştirilmesi yoluna gidildi; Saray masrafları kısıldı ve askerî alanda bazı yenilikler yapıldı

I. Abdülhamid Dönemi (1774-1789)

Sultan I. Abdülhamid döneminde askerî alanda hızlı bir yenileşme hareketi başlamış ve bu hareket, III. Selim ve II. Mahmut dönemlerinin yeniliklerine temel oluşturmuştur. Bu dönemde Humbaracı Ahmet Paşa'nın askerî alanda yaptığı düzenlemelere benzer şekilde yenilikler yapan bir başka ismin faaliyetleri öne çıkmıştır. Aslen Macar olan Fransa doğumlu Baron François de Tott 1755'te İstanbul'a gelmiş, 1767'de Paris'e dönerek burada çeşitli görevler almış ve 1769'da yeniden İstanbul'a gelerek Boğaz tahkiminde görev yapmıştı. Sürat Topçuları Ocağı'nı kuran Tott, 1771-76 yılları arasında toplar döktürmüş, Boğaz'da kaleler inşa ettirmiş ve 1773'te Mühendishane'yi kurmuştu Daha sonra Mühendishane-i Bahr-i Hümayun adını alan Hendesehane, kapsamlı bir askerî okula dönüştürüldü.

XVIII. Yüzyıl Yenileşme Hareketinin Özellikleri

III. Ahmet ile başlayıp I. Abdülhamid dönemine kadar süren 18. yüzyıl Osmanlı yenileşme hareketi, her ne kadar III. Selim, II. Mahmut ve Tanzimat Dönemi'nin köklü dönüşümlerine kaynaklık etmişse de yapıldıkları devirde büyük ilerlemeler kaydedilememiştir. 18. yüzyıl yenileşmesiyle Osmanlı Devleti'nin gerilemeden kurtulamamış olmasının nedenleri, bu yüzyılda yapılan yeniliklerin niteliği ile doğrudan ilişkidir. Lale Devri ile Osmanlı Devleti yönünü Avrupa'daki gelişmelere dönmüş, yeni müesseselerin kurulmasından ziyade fonksiyonlarını tümüyle kaybetmiş olan eski müesseselerin ıslahına çalışılmıştır. Bu amaçla Avrupa'dan pek çok uzman getirilmiş, ancak bunlar içinde işinin ehli olduğu gibi olmayanlar da yer almıştır.

OSMANLI YENİLEŞMESİNDE DÖNÜM NOKTASI - III. SELİM VE NİZAM-I CEDİT

I. Abdülhamid'in saltanatının son iki yılına 17 Ağustos 1787'de başlayan Osmanlı-Rus savaşı damgasını vurmuştur. Rusya ile ittifak antlaşması olan Avusturya da 9 Şubat 1788'de Osmanlıya savaş ilan etmişti. 1789'da, 25 bin sivil halkın Özi'de Ruslar tarafından katledilmesi ve savaşta alınan başarısızlık haberleri üzerine inme hastalığı sonucunda I. Abdülhamid 7 Mayıs 1789'da vefat etti. Osmanlı-Rus ve Osmanlı-Avusturya savaşlarının büyük bir hızla Osmanlı aleyhine sürdüğü 1789 yılında tahta III. Selim geçti. III. Selim ilk olarak 31 Ocak 1790'da Prusya ile bir ittifak yaparak Avusturya'yı zor duruma soktu. Avusturya'nın Osmanlı ile savaşta galip gelerek güçlenmesini istemeyen Prusya, Avusturya ile bir antlaşma yaparak Avusturya'nın savaşı sona erdirmesini sağladı. Osmanlıların Avusturya ile 4 Ağustos 1791'de yaptığı *Ziştovi Antlaşması* ile Osmanlı-Avusturya savaşı sona erdi. Bu antlaşma ile Osmanlılar Belgrat dâhil savaş öncesindeki sınırlarına döndü.

Askerî Alanda Yenilikler

III. Selim dönemi, Nizam-ı Cedit hareketinde Avrupa tarzında bir ordunun kurulması ve eski askerî kurumların modernleştirilmesi amaçlandı. Eski askerî kurumların modernleştirilmesi maksadıyla önce idari ve askerî işler birbirinden ayrıldı. Askerlikle ilgisi olmayanlar Yeniçeri Ocağı'ndan çıkarıldı. Ocakların kışlaları genişletilerek askere sürekli talim yapma zorunluluğu getirildi. Askerlerin ücretleri artırılarak, dirliklerin saray gözdeleri yerine askere verilmesi kararı alındı. Yeni orduyu ve eski askerî kurumları nitelikli askerlerle güçlendirmek maksadıyla 1795'te Mühendishanei Berr-i Hümayun (Kara Mühendishanesi) kuruldu.

Mühendishane'de Fransız hocalardan faydalanıldı. Burada Fransızca zorunlu dil olarak okutuldu. Ayrıca Mühendishane'nin Kütüphanesi de kısa zamanda Fransızca kitaplarla zenginleştirildi. Bu dönemde donanmanın güçlendirilmesi ve yenilenmesine de büyük önem verildi. Bu amaçla ilk olarak 1773'te inşa edilmiş olan Mühendishane-i Bahr-i Hümayun'un (Deniz Mühendishanesi) ıslahına başlandı. 1792- 1803 yılları arasında Kaptan-ı Derya sıfatıyla donanmanın başında bulunan Damat Küçük Hüseyin Paşa, terfi ve tayin işlerini düzene sokarak yolsuzlukları engellemeye çalıştı.

İdari Alanda Yenilikler

III. Selim devrine kadar Avrupa Devletleriyle ilişkiler bu devletlerin İstanbul'daki elçileri aracılığıyla sürdürülmekteydi. Osmanlı Devleti'nin Avrupa merkezlerinde daimi ikamet elçileri bulunmuyordu. Devlet adamları arasında yabancı dil bilen çok azdı. Devletin yabancı devlet merkezlerinde temsil edilmesi, Avrupalı ülkelerle ilişki kurmak ve güvenilir bilgiler almak için daimi elçiliklerin açılması gerekiyordu. Bu amaçla önemli merkezlerden başlamak üzere 1792'de Londra'da 1797'de Paris, Viyana ve Berlin'de daimi elçilikler açıldı. Bu elçilikler pek çok Osmanlı aydınının yetişmesine, yabancı dil öğrenimlerine, Avrupa ülkelerindeki fikir akımlarını tanımalarına hizmet etti. Böylece Batı'dan haberdar ve Batı'ya yönelik küçük bir azınlık oluşmaya başladı.

Ticari ve İktisadi Alanda Yenilikler

III. Selim'e sunulan layihalarda ülkenin ticaret dengesindeki bozulmaya da dikkat çekiliyordu. İthalatın ihracatın önüne geçmemesi, memleketin madenlerinin işlenmesi, ihtiyaç olmayan lüks tüketim

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ-I

eşyalarının ithalatının yasaklanması, sikkelerin değerinin düşürülmemesi ve halkın israftan kaçınması layihalarda öne çıkarılan belli başlı ticari ve iktisadi önlemlerdi.

Osmanlı-Fransız Savaşı; Napolyon'un önderliğinde Fransız ordusu 1798 yılında Mısır'a saldırarak Osmanlının önemli bir vilayeti olan Mısır'ı ele geçirmişti. Osmanlı ordusunun almış olduğu yenilgiler Fransa'ya yalnız başına karşı koyamayacağını gösterdiğinden Osmanlı devleti ittifak arayışına girdi. Bu maksatla Fransa'ya karşı 3 Ocak 1799'da Ruslarla, 5 Ocak 1799'da İngiltere ile ittifak antlaşmaları imzalandı.

Osmanlı-Rus-İngiliz Savaşı; Fransa ile yeniden yakın ilişkiler kuran Osmanlılar, İngilizlerin Mısır üzerindeki hesaplarını boşa çıkarmak maksadıyla bölgedeki otorite boşluğunu doldurmak için Temmuz 1805'te Mehmet Ali Paşa'yı Mısır'a vali olarak atadı. Bu arada ittifakın sona ermesi nedeniyle Boğazlar'ın Rus savaş gemilerine kapanması iki devlet arasında gerginlik çıkmasına yol açmıştı. Osmanlının Boğazlar'ı Rusya'ya kapatması, Rusya ile ittifak hâlinde olan İngiltere'nin de Osmanlı'ya karşı tutum almasına neden oldu.

Kabakçı Mustafa İsyanı ve III. Selim Devri'nin Sonu

III. Selim'in Nizam-ı Cedit hareketi eski düzenden şahsi çıkarları olan kişi ve gruplar tarafından tepkiyle karşılanmıştı. Dünyanın en kuvvetli askerî sayılan Osmanlıların Avrupalılardan askerî usul öğrenmesi ve Avrupa elbiselerini giymesi eleştirilerin odağına yerleştirilmişti. Mevcut düzenden faydalananlar arasında subaylar, İstanbul'un orta ve yüksek tabakası ile merkezî hükûmete kafa tutmaya başlamış olan yerel iktidarlar (ayan, voyvoda, mütegalibe vb.), yüksek memurlar ve bazı din adamları bulunuyordu

II. MAHMUT DÖNEMİ GELİFİMELERİ VE YENİLİKLERİ (1808-1839)

IV. Mustafa'nın (1807-1808) kısa saltanat döneminde III. Selim'in başlatmış olduğu yenilikler durdurularak çok sayıda Nizam-ı Cedit yanlısı da öldürüldü. IV. Mustafa Yeniçeri Ocağı ile 31 Mayıs 1807'de bir anlaşma yaptı. Bu anlaşmaya göre Kabakçı İsyanı'ndan Yeniçeri Ocağı sorumlu tutulmayacak ve buna karşılık Ocak da devlet işlerine karışmayacaktı. Bu sırada öldürülmekten kurtulmayı başarmış olan yenilikçiler Rusçuk Ayanı Alemdar Mustafa Paşa'nın etrafında toplanmıştı.

Sened-i İttifak (7 Ekim 1808)

II. Mahmut tahta geçer geçmez ilk olarak merkezî otoritenin sağlanmasına yönelik icraatlara ağırlık verdi. Sadrazam Alemdar Mustafa Paşa'nın yönlendirmesiyle merkezî iktidarı zayıflatan yerel iktidarlar/ayanlar kontrol altına alınmak istendi. Bu maksatla 29 Eylül 1808'de ayanlar ile Yeniçeri Ocağı'nın düzenlenmesi, ayanların hak ve imtiyazları ile devlete karşı sorumluluk ve vazifeleri ve buna karşılık devletin ayanlara karşı tutumu konuşuldu. Varılan mutabakat neticesinde 7 Ekim 1808'de ayanlar ile Saray arasında *Sened-i İttifak* belgesi imzalandı. Bu senetle ayanlar Padişah'a sadakatlerini ilan ederken Padişah da ayanları koruma sözü vermişti

İngiltere ve Rusya ile İlişkiler: Bu dönemde Avrupa'da yaşanan olaylar neticesinde İngiltere, Napolyon orduları karşısında yalnız kalmış ve yeni ittifak arayışları içine girmişti. İngiltere 1807'den beri savaş hâlinde bulunduğu Osmanlı ile barışa yöneldi ve iki devlet arasında 5 Ocak 1809'da Kal'a-yı Sultaniye Antlaşması imzalandı. Bu antlaşma ile İngilizler daha önce itiraz ettikleri Boğazların Ruslara kapatılması hükmünü de kabul ediyordu. 1806'dan beri süren Osmanlı-Rus savaşı ise Osmanlı ordularının yenilgisiyle sonuçlanmıştı. İki devlet arasında 28 Mayıs 1812'de imzalanan Bükreş Antlaşması ile Prut Nehri-Tuna ağzı Osmanlı-Rus sınırı olarak kabul edilirken Osmanlı Devleti Sırp'lara imtiyaz verilmesini de kabul etmek zorunda kaldı.

Sırp ve Rum İsyanları: Balkanlar'da ilk milliyetçi isyan Sırbistan'da çıkmıştı. Osmanlı-Rus savaşı sürerken Ruslar Sırp isyanlarını teşvik etmiştir. Osmanlı Devleti Ekim 1813'te Sırp isyanlarını kontrol

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ-I

altına almayı başardı. Ancak Rusya'nın desteğiyle 1815 Temmuz'unda yeniden başlayan isyanlar neticesinde Osmanlı Devleti 1816'da Sırlara özerk bir prenslik statüsü vermek zorunda kaldı.

Mısır'daki Yenilik Hareketleri ve Mehmet Ali Paşa İsyanı; Kavalalı Mehmet Ali Paşa, Padişah'a bağlı olarak yürüttüğü Mısır idaresinde zamanla neredeyse bağımsız bir iktidar odağı hâline geldi. 1811'de Kölemen beylerini ortadan kaldırarak tüm Mısır'a hakim oldu. 1818'de Vahhabi İsyanı'nı bastırarak Basra Körfezi'ni ele geçirdi. 1820'de Mısır'ın yanı sıra Arabistan ve Sudan'a da hâkim bir güç durumundaydı. Mehmet Ali Paşa'nın kısa bir zaman içinde askerî alanda göstermiş olduğu bu başarı Mısır'da başlatmış olduğu yenilik hareketiyle doğrudan ilişkiliydi. Nizam-ı Cedit'ten etkilenerek Nizamiye adını verdiği, Avrupa tarzında bir ordu kurmuştu. Nizamiye'de Napolyon ordusundan ayrılma, işsiz kalmış subaylardan yararlandı. Bu ordunun ihtiyaçlarını karşılamak maksadıyla iktisadi alanda birtakım yenilikler yaptı.

Hünkâr İskeleyi Antlaşması: İstanbul ile anlaşmaya yanaşmayan Mehmet Ali Paşa ve İbrahim Paşa için Saray, idam fermanı çıkardı. Ancak Suriye'yi ele geçiren Mısır ordusu Anadolu'ya doğru ilerlemeye devam etti. Kütahya'ya kadar ulaşan İbrahim Paşa, 2 Şubat 1833'te kışı Bursa'da geçirmek için II. Mahmut'tan izin istedi. Ardından Adana'yı isteyen İbrahim Paşa, bu teklifin kabul edilmemesi hâlinde ordusunun İstanbul'a yürüyeceği tehdidinde bulundu. Osmanlı devlet adamları, tehlikenin bu kadar yaklaşmış olması nedeniyle yardım arayışı içine girdiler. İbrahim Paşa ile anlaşma sağlanmış olmasına rağmen II. Mahmut Mısır'ın yakın gelecekte yeni bir tehlike arz etmesi ihtimaline karşı Rusya ile 8 Temmuz 1833'te sekiz yıllık bir ittifak ve yardım antlaşması olan Hünkâr İskeleyi Antlaşması'nı imzaladı.

Bu antlaşmayla Ruslar yeni bir saldırı durumunda Osmanlıya yardıma geleceklerdi. Bunun karşılığı olarak ise Boğazlar Rusya'ya açılıyordu. İngiltere ve Fransa'nın Boğazlar'ın statüsündeki bu değişikliği kabul etmeyeceklerini ilan etmesi yeni bir kriz yaratmıştı. Kriz, Rusya'nın antlaşmayla elde ettiği hakları Avusturya ile paylaşmayı kabul etmesiyle sona erdirildi

7

II. Mahmut Devri Yenilikleri

III. Selim'in yolundan giden II. Mahmut da yeniliklerine askerî alandan başlamış ve 14 Ekim 1808'de Sekban-ı Cedit Ocağı'nı kurmuştu. Ocak kısa zamanda 10 bin kişilik bir kuvvete ulaşırken II. Mahmut donanma ve diğer ocakların ıslahı için de pek çok tedbir aldı. Yeniçerilerin talimlerden kaçmaması için İstanbul esnafına dahi talim zorunluluğu getirildi. Ancak Yeniçeriler yeniden ayaklanarak Alemdar Mustafa Paşa'yı öldürdüler ve II. Mahmut bu olay üzerine Sekban-ı Cedit Ocağı'nı dağıtmak zorunda kaldı. Askerî yetersizlik ve başarısızlıklarına ek olarak her fırsatta Saray'a karşı ayaklanma tertibi içinde bulunan Yeniçerilerin uzun zamandır süren ıslah çabalarına direnişle karşılık vermeleri, Ocak'ın kaldırılmasını artık zorunlu hâle getirmişti

İdari ve mali alanda: II. Mahmut devrinde iktisadi alanda da pek çok yenilik yapıldı. Vergi sisteminde yeni düzenlemelere gidilerek vilayet vergilerinin merkeze aktarılması sağlandı. 1834'te Evkaf Vekâleti kurularak vakıf gelirleri merkeze aktarıldı ve tüm devlet gelirlerinin yüzde 70'i modern ordunun ihtiyaçları için tahsis edildi.

Eğitim ve sosyal alanda: II. Mahmut askerî ihtiyaçlar doğrultusunda eğitim alanında da pek çok yenilik yaptı. 1826'da ilk kez dört öğrenci eğitim görmek için Avrupa'ya gönderildi. Kısa bir zaman sonra Avrupa'ya gönderilen öğrenci sayısı 300'e çıkarıldı. 1827 yılında açılan tıp okuluyla ordu için hekim ve cerrah yetiştirilmesi sağlandı. Avrupalı eserlerin Türkçeye tercümesi faaliyetleri bu dönemde de devam etti. 1831'de Muzika-i Hümayûn ve 1834'te Mekteb-i Ulûm-ı Harbiye adıyla Fransız modelinde iki yeni okul açıldı. Bundan başka ilk ve orta seviyede devlet memuru yetiştirmek amacıyla Mekteb-i Maarif-i Adli ve Mekteb-i Ulum-ı Edebi açıldı. İstanbul ile sınırlı olmak kaydıyla bu dönem ilköğretim zorunlu hâle getirildi

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/ataturk-ilkeleri-ve-inkilap-tarihi-i-tar201u?search=TAR201U>